

ПАВЛИК Н. М., директор

*Комунальної установи «Інклюзивно-ресурсний центр»
Полтавської районної ради*

**СПЕЦИФІКА РОБОТИ КОМУНАЛЬНОЇ УСТАНОВИ
«ІНКЛЮЗИВНО-РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР» ПОЛТАВСЬКОЇ
РАЙОННОЇ РАДИ В УМОВАХ АДМІНІСТРАТИВНО-
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ РЕФОРМИ**

З метою забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами від 2 до 18 років на освіту в середині 2018 року було утворено Комунальну установу «Інклюзивно-ресурсний центр» Полтавської районної ради (далі – ІРЦ). На сьогодні ІРЦ забезпечено приміщенням (оренда), що знаходяться в адміністративній будівлі на вул. Шевченка, 7. Загальна площа складає 140 м². В наявності 5 кабінетів (директора спільно з бухгалтером; практичних психологів; вчителів-логопедів; вчителя-дефектолога; вчителя-реабілітолога).

На сьогодні в ІРЦ працює 8 осіб: директор, 2 практичних психологи, 2 вчителі-логопеди, 1 вчитель-дефектолог, 1 вчитель-реабілітолог, 1 бухгалтер. Працює центр за таким графіком: понеділок, середа – дні, коли проводиться комплексна оцінка розвитку дітей; понеділок, вівторок, середа, п'ятниця – дні, у які робочі групи фахівців здійснюють виїзди до освітніх закладів для здійснення корекційно-розвиткових занять; четвер – день для проведення різного роду заходів: семінарів-практикумів, тренінгів, круглих столів, майстер-класів, виїзних консультативних засідань, методичної роботи.

Які ж першочергові завдання виконує Інклюзивно-ресурсний центр? У центрі уваги стоїть дитина та її особливі освітні потреби (ООП), визначення цих ООП та її сильних сторін. ІРЦ здійснює постійний психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами.

Особа з ООП – це особа, яка потребує додаткової, постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту. До категорій дітей з ООП належать:

1. Діти, які мають порушення розвитку: а) інтелектуальні порушення (ЗПР, розумова відсталість); б) порушення зору; в) порушення слуху; г) порушення опорно-рухового апарату; д) порушення мовлення; е) складні порушення психофізичного розвитку.

2. Діти, які мають захворювання: а) які потребують медичного нагляду або періодичного здійснення медичних процедур; б) такі, що можуть бути перешкодою для проходження ЗНО, визначені МОН спільно з МОЗ.

3. Діти, які мають труднощі у навчальній діяльності: а) дислексія; б) дискалькулія.

4. Обдаровані діти.

5. Діти, які мають первазивне наскрізне порушення розвитку: розлади аутичного спектру.

Тож першочерговим завданням ІРЦ є проведення комплексної оцінки (КО) розвитку дітей з метою визначення особливих освітніх потреб дитини (в тому числі визначення рівня IQ) та визначення подальшого освітнього маршруту; розробка рекомендацій щодо програми навчання, особливостей організації психолого-педагогічної допомоги.

Комплексна оцінка проводиться за напрямками: а) оцінка фізичного розвитку; б) мовленнєвого розвитку; в) когнітивної сфери; г) емоційно-вольової сфери; д) освітньої діяльності. Фахівцями центру також надаються рекомендації щодо освітньої програми відповідно до потенційних можливостей дитини.

Співробітники ІРЦ надають корекційно-розвиткові послуги усім дітям, що мають порушення у розвитку відповідно до звернень батьків. Це

комплексна система заходів супроводження особи з особливими освітніми потребами у процесі навчання, що спрямовані на корекцію порушень шляхом розвитку особистості, її пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери та мовлення.

Усі психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги спрямовані на: а) соціалізацію дітей з особливими освітніми потребами, розвиток їх самостійності та відповідних компетенцій; б) формування компенсаційних способів діяльності як важливої умови підготовки дітей з особливими освітніми потребами до навчання в закладах дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) освіти та інших закладах освіти, які забезпечують здобуття загальної середньої освіти; в) розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку дітей з урахуванням наявних знань, умінь і навичок комунікативної діяльності, становлення особистості.

За результатами комплексної оцінки фахівці інклюзивно-ресурсного центру:

- визначають напрями та обсяг психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, які надаються дітям з особливими освітніми потребами (для дитини з інвалідністю – з урахуванням індивідуальної програми реабілітації), та забезпечують їх надання шляхом проведення індивідуальних і групових занять;

- надають рекомендації щодо складання, виконання, коригування індивідуальної програми розвитку в частині надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, змісту, форм та методів навчання відповідно до потенційних можливостей дитини, створення належних умов для навчання залежно від порушення розвитку дітей з особливими освітніми потребами (доступність приміщень, особливості облаштування робочого місця, використання технічних засобів тощо).

Фахівці центру беруть участь у командах супроводу дітей з особливими освітніми потребами, які створюються у школах і садочках; надають консультації та методичну допомогу педагогічним працівникам, батькам з питань організації інклюзивного навчання; проводять просвітницьку діяльність (семінари-практикуми, круглі столи, тренінги) з питань роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Співробітники ІРЦ активно займаються самоосвітою, підвищують свій фаховий рівень, зокрема, проходять планові курси підвищення кваліфікації, беруть участь у семінарах, тренінгах. Психолог нашого центру Катерина Пяткова в рамках обласної програми «Опікуємося освітою» пройшла навчальні курси, що проводилися німецькими фахівцями у м. Київ за напрямом роботи з дітьми з розладами аутичного спектру (програма ПЕКС).

На обліку в ІРЦ стоїть близько 230 дітей, які пройшли комплексну оцінку фахівцями центру. На інклюзивному навчанні в Полтавському районі зараз знаходиться 36 дітей дошкільного і шкільного віку. Водночас, корекційно-розвитковими послугами на сьогодні охоплено 70 дітей, оскільки окрім закладів освіти, що підпорядковані райдержадміністрації, центр співпрацює з об'єднаними територіальними громадами відповідно до угод про співпрацю (Щербанівською, Новоселівською, Коломацькою).

ІРЦ бере участь у проектах по залученню додаткових коштів, зокрема розробив проект, спрямований на залучення коштів для оснащення центру гарнітурами Форбрейн (Forbrain) для корекції розвитку дітей з ООП (з мовленнєвими, емоційними та пізнавальними порушеннями). Проект було розміщено на фандрайзинговому ресурсі «Зміст». Кошти зібрано і в січні 2019 року апарати було закуплено, проводиться корекція.

Наш центр взяв участь в обласній програмі «Опікуємося освітою» на 2017–2020 роки по підтримці Інклюзивно-ресурсних центрів. У цій програмі взяли участь установи 3 областей України: Київської, Миколаївської та

Полтавської. З кожної області було обрано по 6 Інклюзивно-ресурсних центрів. На кожен Центр було закуплено оснащення майже на 3 млн. грн. (це і дидактичні матеріали, і обладнання для тестування різних сфер розвитку – когнітивної, фізичної, сенсорної, соціальної, логопедичної, побутової; оснащення для кабінету ЛФК).

Держава забезпечила ІРЦ міжнародними психодіагностичними методиками. Психолог нашого центру пройшла навчання з опанування методів роботи із цими психодіагностичними методиками і успішно застосовує їх на практиці. Це такі методики як: WISC-IV – шкала вербального інтелекту Векслера, віковий діапазон 6–16 рр.; Leiter 3 – тест невербального інтелекту і когнітивних здібностей – 3–7,5 рр.; Conners-3 – розлади дефіциту уваги і гіперактивності – 6–16 рр.; CASD – шкала розладів аутичного спектру – 2–7,5 рр.; RER-3 – аутизм – 2–7,5 рр.

У зв'язку із пандемією коронавірусу та оголошенням карантину в Україні, фахівцям центру, як і співробітникам багатьох інших організацій, довелось переформатовуватися, шукати нові види, форми і методи роботи. У цих умовах установа застосовує такі технології:

1) проведення комплексної оцінки з метою визначення особливих освітніх потреб дитини (здійснюється практичними психологами інклюзивно-ресурсного центру дистанційно, використовуючи Skype, Viber, Telegram, Messenger, освітній ресурс автоматизовану систему Giunti Psychometrics Ukraine та Я психолог) Розробка рекомендацій щодо освітньої програми, надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг відповідно до потенційних можливостей дитини розробляються в системі автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів;

2) надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дітям з особливими освітніми потребами, використовуючи інтернет ресурси корекційного класу;

3) планується участь педагогічних працівників інклюзивно-ресурсного центру в командах психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами з метою моніторингу динаміки розвитку дитини в кінці навчального року, використовуючи електронне листування, Google forme Zoom, Skype, Viber, Telegram, Messenger та мобільний зв'язок з учасниками команд супроводу;

4) надання консультацій та взаємодія з педагогічними працівниками закладів, використовуючи платформу Viber, мережу Facebook. У Viber створено спеціальну групу для дистанційного спілкування з педагогами району, в якій фахівці постійно розміщують актуальну інформацію та дають відповіді на поставлені питання. Крім інформації використовують відеопослання, використовуючи відеоматеріали з youtube. Активно поповнюються матеріали на сторінці Інклюзивної-ресурсного центру Полтавської районної ради в мережі Facebook;

5) надання методичної допомоги педагогічним працівникам закладів освіти. Фахівці ІРЦ розробляють методичні рекомендації, заняття з дітьми з особливими освітніми потребами та корекційно-розвиткові програми, які плануються на затвердження в КО МСЦОЗО для використання педагогічними працівниками району. Крім цього, фахівці розробляють дидактичні матеріали рекомендовані для використання в паперовому та електронному вигляді;

6) надання консультативної та психологічної допомоги, проведення бесід з батьками дітей з особливими освітніми потребами у формуванні позитивної мотивації щодо розвитку таких дітей, використовуючи мобільний зв'язок, платформу Viber, Zoom, мережу Facebook. У Viber створено спеціальну групу для дистанційного спілкування з батьками.